

Sygn. akt III AUa 39/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda (spr.)
Sędziowie:	SA Krzysztof Szewczak SA Krystyna Smaga
Protokolant: stażysta Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 26 marca 2014 r. w Lublinie

sprawy J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy J. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 28 listopada 2013 r. sygn. akt VI U 239/13

oddala apelację.

III AUa 39/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2013 r. Sąd Okręgowy w Radomiu oddalił odwołanie wnioskodawcy J. M. od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. odmawiającej prawa do emerytury.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach prawnych:

Wnioskodawca J. M. ur. dnia (...), złożył w dniu 28 grudnia 2012 roku do pozwanego organu rentowego wnioski o przyznanie prawa do emerytury.

Zaskarżoną decyzją z dnia 31 stycznia 2013 roku pozwany odmówił przyznania tego prawa, uznając za udowodniony staż ubezpieczeniowy w wymiarze 25 lat oraz okres 2 lat 4 miesięcy i 7 dni pracy w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca w okresie od 11.12.1979 r. do 31.03.1989 r. był zatrudniony w (...) Fabryce (...) w K., a w okresie od 1.04.1989 r. do 31.10.1993 r. w (...) Ltd Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. Oddziale w K. W (...) Fabryce (...) wnioskodawca rozpoczął pracę na stanowisku pilarza i zajmował się zbijaniem ram na opakowania w wydziale obróbki wstępnej. Na tym wydziale zajmowano się obróbką surowych płyt. Wnioskodawca pracował zarówno przy obróbce płyt jak i litego drewna - przecinał tarcicę i bale z drewna bukowego oraz sosnowego do określonej długości, na pile wysięgnikowej, tarczowej i mechanicznej.

Z dniem 1 sierpnia 1980 r. wnioskodawca otrzymał angaż na stanowisko stolarza wielooperacyjnego na wydziale obróbki wstępnej. Jako stolarz pracował przy strugarce czterostronnej. Jego praca polegała na struganiu elementów z drewna. Zakładał na maszynę listwy ozdobne, bale, deski i wykonywał elementy o określonych wymiarach, szerokości i grubości, oraz profilu. Była to praca w pełnym wymiarze czasu pracy.

Z dniem 1 lutego 1986 r. skarżący otrzymał angaż na stanowisko stolarza maszynowego wielooperacyjnego na warsztacie mechanicznym. Wnioskodawca wycinał z płyt surowy model bez wykończenia. Zajmował się też innymi pracami np. zmianą ustawień kółek wózka, wymieniał elementy drewniane w wózkach transportowych do przemieszczania elementów meblowych, wymienił ścianę drewnianą w gabinecie dyrektora, wykonywał stoły do cięcia elementów spienionych do mebli tapicerowanych oraz meble na wymiar jako wyposażenie do biur. Wycinał elementy z drewna, z płyty i montował jako wyposażenie biur.

Z dniem 1 maja 1988 r. wnioskodawca otrzymał angaż na stanowisko stolarza-malarza na wydziale mechanicznym. Poza w/w pracami stolarskimi wnioskodawca wykonywał także prace malarskie tj. malował pędzlem rury do przesyłu trocin farbami olejnymi, minią, lakierem nitro. Często wykonywał także prace malarskie na wysokości – głównie w okresie wakacyjnym.

Od 01.04.1989 r. skarżący podjął pracę w zakładzie (...), który przejął (...) Fabrykę (...) w K.. Pracował na stanowisku stolarza i malarza, wykonując te same czynności jakie wykonywał przed przejęciem zakładu.

Z dniem 1.03.1991 r. powierzono wnioskodawcy obowiązki brygadzysty pracującego w zespole, a od dnia 21.10.1991 r. dodatkowo w okresie jesienno-zimowym obowiązki pomocnika-palacza oraz stolarza-malarza. Na tym stanowisku pracował do końca stosunku pracy.

W okresie od 18.01.1978 r. do 6.03.1979 r. wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w K. jako kierowca autobusów.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków S. B. i Z. W., ponieważ pracowali z wnioskodawcą w spornych okresach, posiadają szczegółową wiedzę na temat charakteru i zakresu wykonywanych przez niego prac a nadto ich zeznania znajdują potwierdzenie w dokumentacji pracowniczej wnioskodawcy.

W oparciu o poczynione ustalenia Sąd Okręgowy nie uwzględnił odwołania, przywołując przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). W myśl art. 184 ust. 1 tej ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W świetle § 4 ust. 1 cyt. rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W myśl § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Sąd Okręgowy zważył, że okolicznością sporną było ustalenie, czy wnioskodawca wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A w wymiarze co najmniej 15 lat i czy staż ten osiągnął przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

J. M., celem udowodnienia pracy w warunkach szczególnych, przedstawił zwykle świadectwa pracy. Pierwsze świadectwo z dnia 31.03.1989 r., na okres zatrudnienia od 11.12.1979 r. do 31.03.1989 r. zawiera zapis, że wnioskodawca pracował na stanowisku robotnika budowlano-remontowego. Kolejne świadectwo z dnia 29.10.1993 r., dotyczące okresu zatrudnienia od 1.04.1989 r. do 30.10.1993 r. wskazuje stanowisko stolarza-malarza.

Analizując dokumenty zgromadzone w aktach osobowych wnioskodawcy Sąd ustalił, że J. M. w spornych okresach pracował na stanowiskach pilarza, stolarza wielooperacyjnego, stolarza maszynowego wielooperacyjnego, stolarza-malarza oraz brygadzysty pracującego w zespole, a od dnia 21.10.1991 r. dodatkowo w okresie jesienno – zimowym, w charakterze pomocnika-palacza oraz stolarza-malarza.

W ocenie Sądu Okręgowego sporny okres pracy wnioskodawcy nie stanowi pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu w/w przepisów. Prace wykonywane przez J. M. w obowiązującym go wymiarze czasu pracy nie zostały wymienione w wykazie A działu VI cyt. rozporządzenia ani też nie są ujęte

w rozporządzeniu resortowym Ministerstwa Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 4 listopada 1988 r. Nie mieści się w tym wykazie stanowisko pilarza (wyrzynacza drewna okrągłego). Wnioskodawca pracował wprawdzie na stanowisku pilarza, jednakże zajmował się wycinaniem na wielopiłach i innych urządzeniach stolarskich konkretnych elementów z drewna i płyt wiórowych. Nie zajmował się wycinaniem tych elementów z drewna okrągłego, lecz z drewna już przetartego i wysuszonego. Pracując jako pilarz w dziale drzewa litego pracował jednocześnie przy zbijaniu ram na opakowania. Z akt osobowych wynika, że wnioskodawca od stycznia 1993 r. wykonywał także obowiązki narzędziowca obok czynności stolarza-malarza. W ocenie Sądu Okręgowego, gdyby nawet przyjąć, że stanowisko pilarza drzewa litego jest stanowiskiem pracy w warunkach szczególnych, to praca w tym dziale nie była pracą stałą i w pełnym wymiarze czasu pracy albowiem zajmował się on również zbijaniem ram na opakowania.

Sąd zważył, że praca wnioskodawcy charakterze stolarza była szkodliwa dla zdrowia z uwagi na hałas, panujące zapylenie, czy też kontakt z substancjami chemicznymi, jednak w wykazie A cyt. rozporządzenia ani w zarządzeniu Ministra Rolnictwa i Leśnictwa nie zostały wymienione prace stolarskie. Wnioskodawca jako stolarz nie wykonywał prac wymienionych w Wykazie A, natomiast prace pilarskie przy drewnie okrągłym nie były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Również prace przy malowaniu, nie zostały wymienione w w/w wykazie ani w zarządzeniu.

Z tych samych powodów nie może być zaliczona do stażu pracy w warunkach szczególnych praca wnioskodawcy w (...) od 01.04.1996 r. do 30.09.1996 r. na stanowisku stolarza.

W ocenie Sądu Okręgowego praca w (...) w K. od 22.05.1978 r. do 30.09.1978 r. gdzie wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w warunkach szczególnych wymienione w Wykazie A, dziale

VIII, poz. 2 tj. prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów z uwagi na krótki okres nie wystarcza do przyznania uprawnień emerytalnych po dodaniu okresu uznanego przez organ rentowy.

W tej sytuacji, wobec braku spełnienia przesłanek do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych Sąd Okręgowy oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴§1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożył wnioskodawca zaskarżając wyrok w całości i zarzucając, że przez cały sporny okres zatrudnienia pobierał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych z powodu przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu i zapylenia. Wnioskodawca wskazał nadto na nierówność dotyczącą możliwości wcześniejszego skorzystania z prawa do emerytury przez kobiety i mężczyzn, wobec czego wnioskował o zwrócenie się do Trybunału Konstytucyjnego o „wyrażenie swojego stanowiska po nowelizacji ustawy w 2012 roku”.

Skarżący nie kwestionował, że prace przez niego wykonywane nie są ujęte

w cyt. rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Jak należy wywieść z apelacji J. M. wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i ustalenie prawa do emerytury.

Opierając się na ustaleniach faktycznych jak i rozważaniach prawnych poczynionych przez Sąd I instancji **Sąd Apelacyjny zważył co następuje:**

Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Sąd Apelacyjny akceptuje w całości zarówno ustalenia faktyczne jak i rozważania prawne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, zatem nie zachodzi konieczność ich powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r. II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60).

Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, że wnioskodawca nie wykonywał prac wymienionych w wykazie A, stanowiącym załącznik do cyt. rozporządzenia. Tymczasem tylko wykonywanie prac wymienionych w tym wykazie daje podstawę do ich uznania za prace w warunkach szczególnych - § 4 ust. 1 cyt. rozporządzenia. Wnioskodawca okolicznościami tym nie zaprzecza, uznając je za niesporne ale podnosi fakt wykonywania pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i pobierania z tego tytułu dodatku. Bez wątpliwości skarżący wykonywał pracę w warunkach dużego hałasu i zapylenia, co ustalił Sąd Okręgowy. Samo przekroczenie obowiązujących w tym zakresie norm nie oznacza jednak, że praca jest wykonywana w warunkach szczególnych, gdyż pojęcie to nie jest tożsame z pracą w warunkach szkodliwych dla zdrowia.

Praca w warunkach szkodliwych oznacza wykonywanie obowiązków pracowniczych w warunkach przekroczenia dopuszczalnych norm czynników szkodliwych dla zdrowia. Jeśli takie warunki panują w zakładzie pracy wówczas pracownik może otrzymywać dodatek do wynagrodzenia, posiłki regeneracyjne, środki ochrony indywidualnej. Wynika to z faktu, że podstawowym obowiązkiem pracodawcy jest zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy – art. 94 pkt 4 k.p.

Pracą w warunkach szczególnych jest tymczasem wyłącznie praca wymieniona w wykazach, stanowiących załącznik do cyt. rozporządzenia. W sytuacji gdy pracownik wykonuje pracę w warunkach narażenia na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia ale nie jest to praca ujęta w wykazach stanowiących załącznik do cyt. rozporządzenia, to okresu takiego zatrudnienia nie można zaliczyć do okresu pracy w warunkach szczególnych.

Jak ustalił Sąd Okręgowy wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach przekraczających obowiązujące normy hałasu i zapylenia, jednakże rodzaj wykonywanej pracy wskazuje, że nie była wykonywana w warunkach szczególnych.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do przedstawienia Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawnego co do zgodności przepisów cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z Konstytucją, czyli jak należy wywieść z apelacji - art. 24 cyt. ustawy w brzmieniu obecnie obowiązującym. Wnioskodawca podnosi, że nie jest równo z kobietą traktowany co do wieku jaki musi osiągnąć aby skorzystać z prawa do emerytury i cytuje wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 października 2007 r.

(P 10/07, Dz.U.2007/200/1445). Wyrokiem tym Trybunał orzekł, że art. 29 ust. 1 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie, w jakim nie przyznaje prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym mężczyźnie, który - odpowiednio jak kobieta, która nabywa to prawo po osiągnięciu wieku 55 lat i co najmniej 30-letniego okresu składkowego i nieskładkowego - osiągnął wiek 60 lat i co najmniej 35-letni okres składkowy i nieskładkowy, jest niezgodny z art. 32 i art. 33 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok ten nie znajduje zastosowania w sprawie wnioskodawcy albowiem dotyczy nabywania prawa do emerytury na podstawie innej regulacji prawnej niż mająca zastosowanie w niniejszej sprawie. Art. 29 cyt. ustawy, przed zmianą będącą skutkiem wyroku Trybunału, nie przyznawał prawa do emerytury mężczyźnie, urodzonemu przed 1 stycznia 1949 r., ze względu na niższy wiek i odpowiednio długi staż ubezpieczeniowy - w przeciwieństwie do kobiety, która mogła nabyć prawo do świadczenia o ile ukończyła 55 lat i legitymowała się co najmniej 30-letnim okresem składkowym i nieskładkowym. Po wyroku Trybunału ustawodawca zagwarantował prawo do emerytury mężczyźnie, który osiągnął wiek 60 lat, jeżeli miał co najmniej 35-letni okres składkowy i nieskładkowy. Zachowana została jednak różnica wieku i stażu – inna w przypadku kobiet a inna w przypadku mężczyzn.

W uzasadnieniu powołanego przez wnioskodawcę wyroku Trybunał Konstytucyjny wyraźnie wypowiedział się, że „w pełni respektuje tak zwane uprzywilejowanie wyrównawcze, w ramach którego przepisy ustalają dla kobiet inną granicę zarówno wieku, jak i stażu emerytalnego (o pięć lat mniej niż dla mężczyzn)”, nie mając „kompetencji do oceny celowości i zasadności rozstrzygnięć przyjętych przez ustawodawcę w zakresie treści i formy prawa do zabezpieczenia społecznego”.

Dodać należy, iż problematyka zróżnicowanego wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn była przedmiotem badania Trybunału Konstytucyjnego. W wyroku z dnia 15 lipca 2010 r. Trybunał wypowiedział się, że art. 24 ust. 1 cyt. ustawy w zakresie, w jakim przewiduje, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, jest zgodny z art. 32 i art. 33 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (K 63/07, OTK-A 2010/6/60).

Brak jest tym samym podstaw, zwłaszcza mając na uwadze zmianę przepisów cyt. ustawy, której celem jest stopniowe zrównanie wieku emerytalnego mężczyzn i kobiet (art. 24 ustawy w brzmieniu obecnie obowiązującym) do przyjęcia, że wnioskodawca nabyłby prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, nie spełniając jednocześnie przesłanek wynikających z treści art. 184 cyt. ustawy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wyrok wydany przez Sąd Okręgowy jest trafny i zgodny z obowiązującymi przepisami zaś apelacja wnioskodawcy jako bezzasadna podlega oddaleniu w trybie art. 385 k.p.c.